

Sygn. akt VI ACa 407/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Małgorzata Kuracka

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2022 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. P.

przeciwko E. H.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 3 marca 2021 r., sygn. akt III C 1310/20

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że nadaje mu treść:

1. oddala powództwo;

2. zasądza od P. P. na rzecz E. H. kwotę 10.800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

3. nieuiszczone koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa;

II. zasądza od P. P. na rzecz E. H. kwotę 10.100 zł (dziesięć tysięcy sto złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 407/21

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 marca 2021 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci aktu notarialnego z dnia 20 czerwca 2012 r., sporządzonego przed notariuszem D. K. (1), Rep A (...), zaopatrzony w klauzulę wykonalności nadana postanowieniem Sądu Rejonowego w Wołominie z dnia 26 lutego 2015r., I Co 5217/14 i stosownie do tego orzekł o kosztach procesu.

Rozstrzygnięcie Sądu zapadło na podstawie następujących ustaleń.

W dniu 26 lutego 2015r. Sąd Rejonowy w Wołominie w sprawie I Co 5217/14 nadał klauzulę wykonalności aktowi notarialnemu z dnia 20 czerwca 2012r., sporządzonemu przez Notariusza D. K. (2) przeciwko dłużnikom P. P. i Z. P. solidarnie na rzecz E. H. do kwoty 90.000 Euro.

W oparciu o w/wym. tytuł egzekucję prowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. (sprawa Km 581/17).

W dniu 4.10.2018r. Komornik Sądowy przy SR w G. umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 581/17 i zwrócił wierzycielowi (E. H.) tytuł wykonawczy. Tym samym tytuł ten pozostaje w obrocie i może być użyty.

Jak wynika z pisma z Banku (...) (k. 102) na rachunkach powoda, prowadzonych w tymże banku w dniu 27 grudnia 2019 r. nastąpiło zajęcie egzekucyjne kwoty 398.678,16 zł., które uchylono 15.04.2020 r. (tj. kwoty należności głównej wynikającej z aktu notarialnego z 20.06.2012 r.).

W dniu 22 września 2017 r. Sąd Rejonowy w Wołominie w sprawie I Co 5217/14 wydał drugi tytuł wykonawczy w postaci aktu notarialnego z dnia 20 czerwca 2012 r., sporządzonego przez Notariusza D. K. (2) przeciwko dłużnikom P. P. i Z. P., oznaczając ten tytuł numerem 2. W oparciu o ten tytuł egzekucyjny komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Wołominie prowadził egzekucję (sprawa Km 218/18).

W sprawie Km 280/18 w dniu 22 maja 2018 r. P. P. uiszczył w kancelarii komorniczej całość należności, a 29 maja 2018 r. komornik umorzył prowadzoną egzekucję. Tytuł wykonawczy pozostał w aktach komorniczych i znajduje się tam do chwili obecnej.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd I instancji doszedł do wniosku, iż powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd przypomniał treść art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności m.in. wtedy gdy po powstaniu tytułu nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

Sąd wskazał, iż w niniejszej sprawie po powstaniu tytułu, tj. po dniu 26 lutego 2015 r. dłużnik (powód w niniejszej sprawie) spłacił całość zobowiązania, a zatem nie może być ono egzekwowane. Niewątpliwie pozwana (wierzyciel w sprawie Km 581/17) jest w posiadaniu tytułu wykonawczego, jaki został jej zwrócony przez komornika. W konsekwencji, powołując się na orzecznictwo, Sąd stwierdził, iż skoro wierzyciel posiada dokument urzędowy w postaci tytułu wykonawczego, nie zawierającego wzmianki organu egzekucyjnego o zaspokojeniu roszczenia, żądanie pozbawienia wykonalności jest w takim przypadku w pełni dopuszczalne, w oparciu o przepis art. 840 § 1 k.p.c., gdyż dłużnik w postępowaniu egzekucyjnym nie może bronić się zarzutem, że objęte tytułem wykonawczym roszczenie już nie istnieje. Tylko bowiem formalne pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności daje powodowi pewność, iż tytuł, w którego posiadaniu nadal jest pozwana, nie zostanie przeciwko niemu użyty w przyszłości.

O kosztach sąd orzekł w związku z wynikiem sprawy, obciążając pozwaną częścią należnego wpisu sądowego, od uiszczenia którego powód został zwolniony.

Apelację od powyższego wyroku złożyła pozwana, która zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając Sądowi I instancji naruszenie:

I. przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik postępowania, tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. i 231 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, oparcie rozstrzygnięcia na okolicznościach nie udowodnionych i nie mających oparcia w zgromadzonym materiale dowodowym ani nie będących domniemaniami faktycznymi, uchybienie obowiązkowi wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, poprzez:

a. uznanie, iż „po powstaniu tytułu tj. po dniu 26 lutego 2015 r. dłużnik (powód w niniejszej sprawie) spłacił całość zobowiązania” - a w rzeczywistości zobowiązanie zostało wyegzekwowane;

b. pozwana jest w posiadaniu tytułu wykonawczego, jaki został jej zwrócony przez komornika - mimo, iż nie ma nawet żadnego dowodu potwierdzającego posiadanie przez pozwaną tego tytułu;

c. brak ustaleń co do samego świadczenia na które opiewał tytuł wykonawczy oraz okoliczności i daty wygaśnięcia zobowiązania oraz wygaśnięcia wykonalności tytułu wykonawczego,

d. brak ustaleń co do podstaw zajęcia egzekucyjnego dokonanego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w G., w dniu 27 grudnia 2019r. na rachunkach bankowych powoda w banku (...) (komornik dokonał zajęcia nie posiadając tytułu wykonawczego) przy braku jakiegokolwiek wiedzy pozwanej o tych czynnościach i „obciążenie” skutkami tych działań pozwanej;

2) art. 840 § 1 k.p.c. poprzez:

a. uznanie, iż powód ma interes prawny w wytoczeniu powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego gdyż „tylko bowiem formalne pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności daje powodowi pewność, iż tytuł, w którego posiadaniu nadal jest pozwana, nie zostanie przeciwko niemu użyty w przyszłości”, pomimo, iż powód jest już w posiadaniu Postanowienia wydanego przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wołominie o umorzeniu egzekucji z powodu wyegzekwowania świadczenia;

b. błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, iż wyegzekwowanie świadczenia nie stanowi negatywnej przesłanki procesowej do wytoczenia powództwa opozycyjnego;

3) art. 793 k.p.c. poprzez jego pominięcie i potraktowanie tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wydaną przez Sąd Rejonowy w Wołominie w sprawie o sygn. akt I Co 521/14 oraz tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wydaną przez Sąd Rejonowy w Wołominie w sprawie o sygn. akt I Co 5217/14 jako dwa niezależne tytuły wykonawcze a nie jako tytuły wykonawcze dotyczące jednego świadczenia a jedynie wydane na potrzeby realizacji różnych celów - z kilku składowych części majątku tego samego dłużnika (tytuł pierwotny i dalszy);

4) art. 816 § 1 i 2 k.p.c. poprzez jego pominięcie i obciążenie pozwanej negatywnymi konsekwencjami prawidłowego, zgodnego z przepisami, działaniami komornika wbrew zasadzie zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz sprawiedliwości społecznej w związku z preambułą Konstytucji, art. 5 Konstytucji, wyrażoną w art. 7 Konstytucji zasadą legalizmu, art. 31, 83 Konstytucji;

5) art. 102 k.p.c. poprzez jego pominięcie mimo, iż w niniejszej sprawie zachodzi wypadek „szczególnie uzasadniony”, pozwana w żaden sposób nie naruszyła ani przepisów ani zasad współżycia społecznego i nie powinna być obciążana kosztami w wysokości 19.303 zł, mając również na względzie, że tytuł wykonawczy jakiego dotyczy sprawa jest wart „0” a nie jak ustalił Sąd 90.000 euro.

II. przepisów prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. poprzez wydanie orzeczenia w uwzględnieniu powództwa sprzecznego z zasadami współżycia społecznego i wykorzystującego pomówienia do osiągnięcia zamierzonych celów.

Mając na względzie powyższe pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Z ostrożności procesowej, w przypadku uznania przez Sąd, iż Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy, wnosząca o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się zasadna.

Stan faktyczny sprawy w zasadzie nie budził wątpliwości i co do zasady był de facto był niesporny, co też przyznaje w uzasadnieniu apelacji sama skarżąca. W istocie kwestionowana jest ocena prawna oraz komentarze i supozycje Sądu, iż przedmiotowy tytuł może być ponownie użyty.

W pierwszej kolejności należało sprostować sygnaturę akt komorniczych, prowadzonych przez komornika przy Sądzie Rejonowym w Wołominie, do których został złożony drugi tytuł wykonawczy, sprawa nosi numer Km 280/18. W tej sprawie dłużnik P. P., jak ustalił Sąd I instancji, uiścił całość należności w dniu 22 maja 2018r. ,

co skutkowało umorzeniem przez komornika w dniu 29 maja 2018 r. postępowania egzekucyjnego. Należy jednak zauważyć, iż w takiej sytuacji uiszczenie świadczenia do rąk komornika w toku postępowania egzekucyjnego oznacza jego wyegzekwowanie. Nie jest w żadnym przypadku traktowane jako dobrowolna zapłata. Jest uznawane jako wyegzekwowane przez komornika, analogicznie jak np. w wyniku zajęcia rachunku bankowego, czy ruchomości, które następnie zostają sprzedane.

Natomiast pierwszy tytuł wykonawczy, w oparciu o który było prowadzone postępowanie egzekucyjne Km 581/17 przez komornika przy Sądzie Rejonowym w G., umorzone 4 października 2018 r., został zwrócony wierzycielce.

Błędna jest jednak konstatacja prawna Sądu I instancji, iż tytuł ten /którego dotyczy niniejsze postępowanie/ pozostaje w obrocie i może zostać użyty. Należy podzielić cytowane w apelacji poglądy orzecznictwa, stosownie do których wykonalność tytułu wykonawczego gaśnie w przypadku wyegzekwowania świadczenia. Nie jest bowiem już dopuszczalne wykonanie takiego tytułu w stosunku do tegoż wyegzekwowanego żądania / wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2015r., IV CSK 272/14 i orzeczenia Sądów Apelacyjnych cytowane w apelacji k-137-139/. W konsekwencji w takiej sytuacji powództwo przeciwegzekucyjne jest niedopuszczalne, a wierzyciel traci możliwość dysponowania tytułem wykonawczym. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w obecnym składzie dotyczy to niepodzielnie wszystkich egzemplarzy wydanych tytułów wykonawczych, a nie tylko tytułu oznaczonego numerem 2, znajdującego się w aktach komornika przy Sądzie Rejonowym w Wołominie, w której to sprawie należność ostatecznie została wyegzekwowana. Są to bowiem kolejne egzemplarze porządkowe jednego tytułu egzekucyjnego, opatrzonego jedną klauzulą wykonalności, dotyczącego tego samego świadczenia, przy tej samej konfiguracji podmiotowej, a wielość egzemplarzy /2/ wynikała jedynie z konieczności prowadzenia egzekucji z kilku różnych części składowych majątku dłużników /art. 793 k.p.c./. W konsekwencji wierzycielka nie dysponuje możliwością prowadzenia egzekucji w oparciu o tytuł nr 1, nawet jeżeli byłby w jej posiadaniu, zaś powództwo przeciwegzekucyjne jest w tym zakresie już niedopuszczalne. W konsekwencji podniesione zarzuty naruszenia art. 840 § 1 k.p.c. i 793 k.p.c. należało uznać za zasadne.

Ubocznie należy zauważyć, iż powód nie wykazał, aby wierzycielka podejmowała w stosunku do niego jakies kroki egzekucyjne w oparciu o przedmiotowy tytuł, natomiast nie może ona ponosić skutków działań komornika, dotyczących jak wynika z akt komorniczych, nieuiszczonych przez dłużników kosztów egzekucyjnych, które komornik sądowy egzekwował po umorzeniu postępowania. Ponadto w przypadku kwestionowania poprawności, czy legalności działań komornika przysługują inne środki prawne/skarga na czynności komornika/, nie zaś powództwo przeciwegzekucyjne.

Uznając zatem, iż powództwo przeciwegzekucyjne było w przedmiotowej sprawie z wyżej wskazanych przyczyn niedopuszczalne, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w sentencji. Postanowienie o kosztach w I oraz II instancji wydano zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, stosownie odpowiednio do treści 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w z. art. 108 § 1 k.p.c.